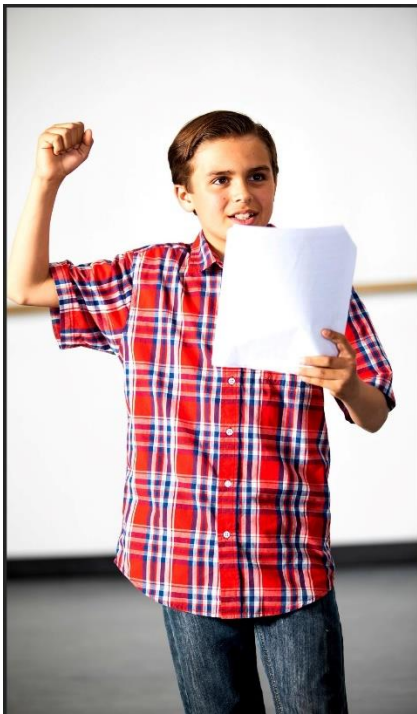

TAITEEN PERUSOPETUS

TEATTERITAIDE
YLEINEN OPPIMÄÄRÄ

OPETUSSUUNNITELMA 2021

JOENSUUN SEUDUN
KANSALAIPOISTO

J • ENSUU

Sisällys

1	JOENSUUN SEUDUN KANSALAIPOISTO	3
1.1	Toimintakulttuuri	3
1.2	Arvoperusta	4
1.3	Oppimiskäsitys.....	5
1.4	Toiminnan jatkuva kehittäminen	5
2	OPPIMISEN ARVIOINTI	6
2.1	Todistukset	6
2.1.1	Yleisen oppimäärän päättötodistus	6
2.1.2	Osallistumistodistus	7
2.2	Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen	7
2.3	Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma.....	8
2.4	Arvioinnin oikaisu.....	8
3	TEATTERITAIDE	9
3.1	Yleisen oppimäärän tehtävät	9
3.2	Opintojen rakenne ja laajuus	10
3.3	Varhaisiän teatterikasvatus.....	11
3.4	Teatteritaiteen yhteiset opinnot.....	12
3.4.1	Yhteisten opintojen tavoitteet ja sisältö	12
3.4.2	Yhteisten opintojen opintokokonaisuudet.....	14
3.4.2.1	Teatteritaiteen perusteet 1.....	15
3.4.2.2	Teatteritaiteen perusteet 2.....	16
3.5	Teatteritaiteen teemaopinnot	16
3.5.1	Teemaopintojen tavoitteet ja sisältö	16
3.5.2	Teemaopintojen opintokokonaisuudet.....	18
3.5.2.1	Teatteritaiteen jatko-opinnot	19
3.5.2.2	Kohti taiteellista prosessia	20
3.6	Aikuisten teatteritaiteen opetus.....	21
3.7	Työtavat ja oppimisympäristö	22
3.7.1	Oppilaaksi ottamisen periaatteet.....	22
3.7.2	Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa.....	23
3.8	Arvioinnin kohteet teatteritaiteen opetuksessa	23
4	TAUSTAA OPETUSSUUNNITELMATYÖLLE	24
4.1	Taiteen perusopetus (TPO)	24
4.2	Taiteen perusopetuksen järjestäminen	25

5	TAITEEN PERUSOPETUS JA TAITEENALAKOHTAISET OPETUSSUUNNITELMAT JOENSUUSSA.....	25
5.1	Yleisen ja laajan oppimäärän taiteenalat	25
5.2	Opetussuunnitelmien laatiminen.....	26
5.2.1	Opetussuunnitelmat 2018	27
5.2.2	Opetussuunnitelmien päivittäminen 2021	28

1 JOENSUUN SEUDUN KANSALAIPOISTO

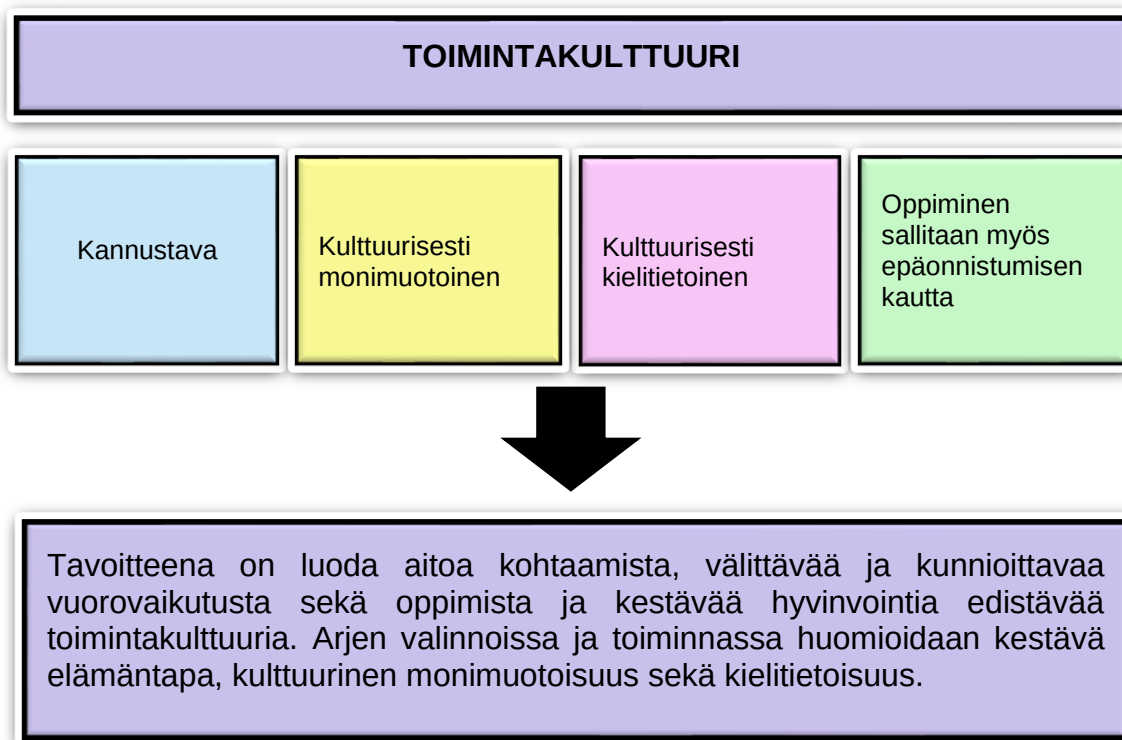
Joensuun seudun kansalaisopisto järjestää taiteen perusopetusta yleisen oppimäärän mukaan kuvataiteessa, sanataiteessa, sirkustaiteessa ja teatteritaiteessa sekä laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta kuvataiteessa Joensuussa Pekkalan kartanossa ja Joensuun kantakaupungin alueella sijaitseissa sivupisteissä.

Kansalaisopisto on viiden kunnan alueella toimiva vapaan sivistystyön elinikäistä ja omaehtoista oppimista edistävä oppilaitos, joka järjestää yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Joensuun kaupunki toimii kansalaisopiston ylläpitäjäkuntana. Sopimuskuntia ovat Kontiolahti, Liperi, Outokumpu ja Polvijärvi. Kansalaisopisto innostaa alueensa ihmisiä osallistumaan, vaikuttamaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Kansalaisopisto osallistuu TPO-liiton järjestämiin koulutuksiin ja kehittää jatkuvasti toimintaansa kouluttamalla opettajia sekä tekemällä yhteistyötä kuntien ja eri alueiden toimijoiden kanssa.

1.1 Toimintakulttuuri

Taiteen perusopetuksen toimintakulttuurissa lähtökohta on opetuksen laatu ja yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy vuorovaikutuksellisen jokaisen yksilön huomioivan yhteisen toiminnan kautta. Toimintakulttuuri on kannustava, kulttuurisesti monimuotoinen ja kielitietoinen, jossa ei pyritä täydellisyyteen, vaan sallitaan oppiminen myös epäonnistumisen kautta.

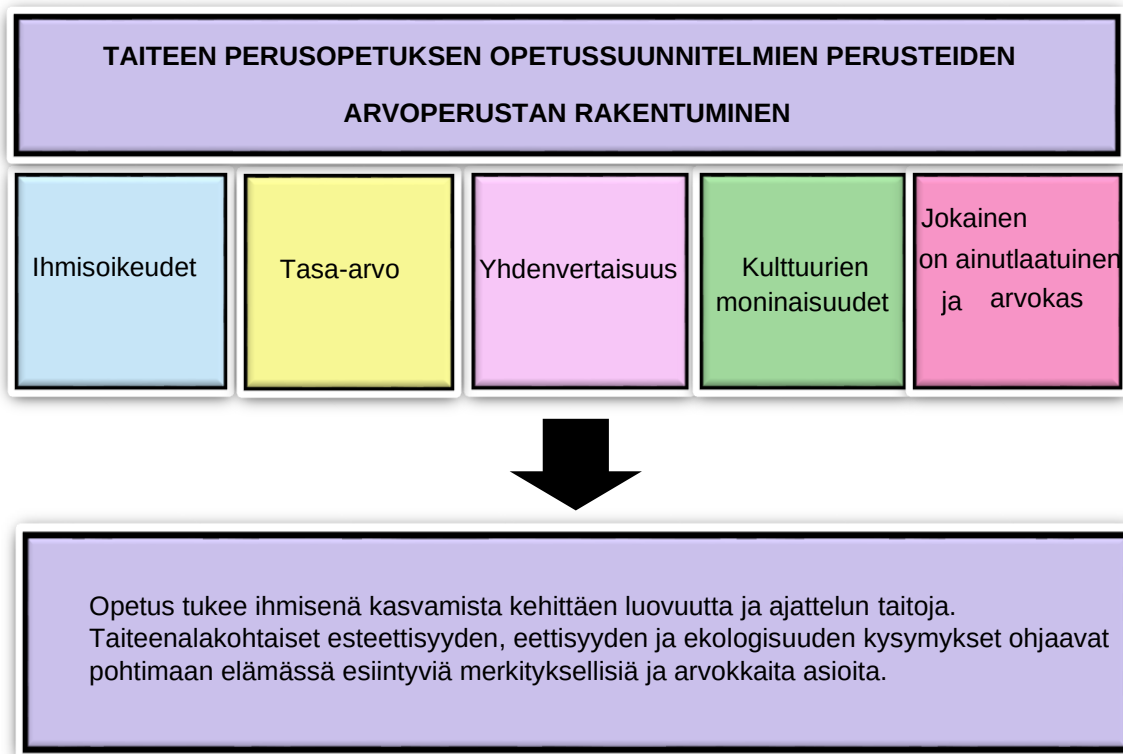
Seuraava kuvio esittää taiteen perusopetuksen toimintakulttuuria:

Toimintakulttuuri muodostuu vakiintuneista käytännöistä ja sen jäsenten ajattelu- ja toimintatavoista. Toimintakulttuuri edistää opetuksen toteuttamista taiteen perusopetuksen tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisesti sekä ohjaa taiteenalaan liittyvien

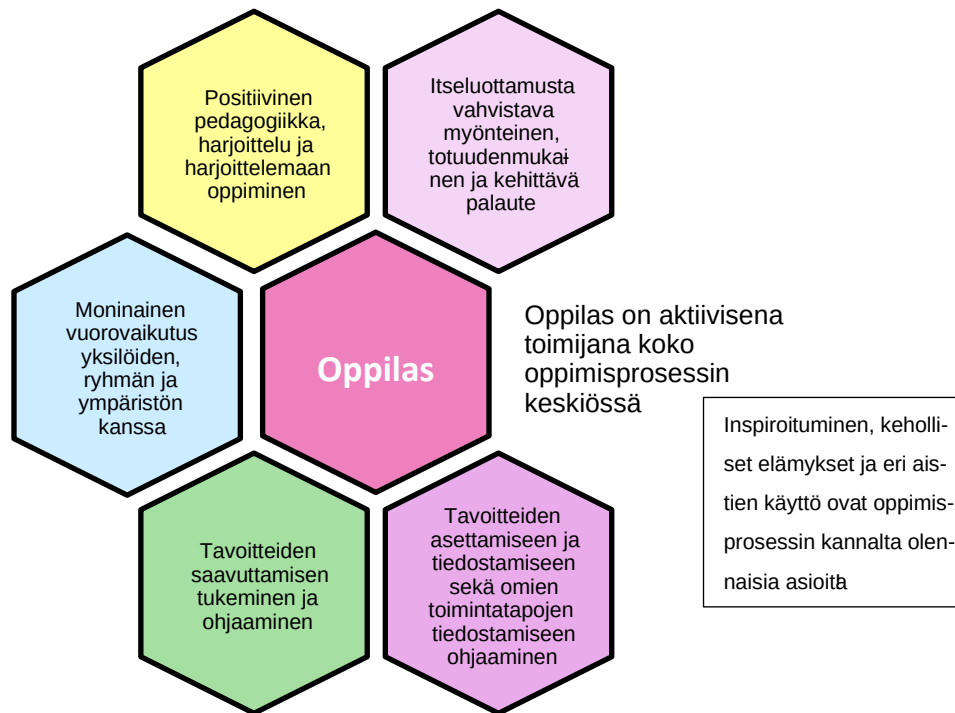
oikeudellisesti suojeltujen etujen, kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemisen. Tavoitteena on luoda aitoa kohtaamista, välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta sekä oppimista ja kestäväää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.

1.2 Arvoperusta

Taiteen perusopetussuunnitelman perusteiden arvoperustan mukaan taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuksien kunnioitukselle. Opetuksessa edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Opetus perustuu käsitykseen, jonka mukaan jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja arvokas sekä yksilönä että yhteisön jäsenenä. Opetus tukee ihmisenä kasvamista kehittämällä luovuutta ja ajattelun taitoja. Lähtökohtana ovat kullekin taiteenalalle ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Taiteenalakohtaiset esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat oppilasta pohtimaan elämässä esiintyviä merkityksellisiä ja arvokkaita asioita.

1.3 Oppimiskäsitys

Taiteen perusopetuksen keskiössä on oppimiskäsitys, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Häntä ohjataan asettamaan tavoitteita sekä toimimaan tavoitteiden suuntaisesti niin itsenäisesti kuin yhteistyössä muiden kanssa. Oppiminen tapahtuu moninaisessa vuorovaikutuksessa yksilöiden, ryhmän ja ympäristön kanssa.

Positiivinen pedagogiikka, harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen tukevat monipuolisen, myönteisen, totuudenmukaisen ja kehittävän palautteen antamisen kautta myönteisten tunnekokemusten sekä oppimisen ilon syntymistä ja vahvistavat oppilaan itseluottamusta. Positiivisen pedagogiikan peruslähtökohtana on, että opetuksessa keskitytään oppilaan tai oppimisen virheiden etsimisen sijaan vahvuuksiin. Jokainen itsessään on ainutlaatuinen.

Inspiroituminen, keholliset elämykset ja eri aistien käyttö ovat oppimisprosessin kannalta olennaisia asioita. Oppilasta ohjataan tiedostamaan omia toimintatapojaan sekä ymmärtämään omia kokemuksiaan ja käyttämään näitä kehittääkseen omaa oppimistaan. Oppiminen on kulttuurista osallisuutta ja hyvinvointia edistävää yksilöllisen oppimisen sekä yhteistöllisten tietojen ja taitojen rakentamista.

1.4 Toiminnan jatkuva kehittäminen

Joensuun seudun kansalaisopisto kehittää jatkuvasti toimintakulttuuriaan, osaamistaan ja johtamistaan, sekä pedagogiikkaansa, opetuksen suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Tätä organisaation kehittämistä tehdään yhteistyössä huoltajien ja oppilaiden sekä muiden tahojen kanssa.

Toiminnan kokonaisvaltainen kehittämisen ytimessä on myös opettajien osaamisen kehittäminen ja ajantasaisuuden ylläpitäminen, jolla halutaan taata yhdenvertainen oppiminen tarjoamalla laadultaan samanarvoista opetusta opetuspaikasta riippumatta. Opettajat kehittävät omaa ammatillista osaamistaan ammattia ja opetusta edistävillä koulutuksilla, jonka lisäksi he siirtävät oppimansa koko työyhteisön eduksi jakamalla asiantuntijuutta sisäisesti.

2 OPPIMISEN ARVIOINTI

Oppilaan työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Arviointi on kannustavaa ja oikeudenmukaista sekä eettisesti kestävää. Arvioinnin ensisijaisena tehtävänä on ohjata oppilaan oppimista, tukea hänen opinnoissa edistymistään ja kehittää hänen edellytyksiään itsearviointi- ja vertaisarviointitaitoihin.

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan oppimisprosessin eri vaiheissa antamalla jatkuvaa vuorovaikutteista ja oppilaiden osallisuutta edistävää palautetta. Arviointi perustuu opetussuunnitelmassa kuvattuihin ja asetettuihin opintojen tavoitteisiin. Arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan tai ominaisuuksiin, kuten asenteisiin tai arvoihin.

2.1 Todistukset

2.1.1 Yleisen oppimäärän päättötodistus

Suoritettuaan yleisen oppimäärän opinnot oppilas saa yleisen oppimäärän päättötodistuksen, johon on merkitty oppilaan opiskeluaika vuosina sekä oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opintokokonaisuudet, nimet ja laajuudet sekä teemaopintojen opintokokonaisuudet, nimet ja laajuudet. Todistukseen tulee liitteeksi vuosittaiset oppimisen arvioinnit. Vuosittaiset oppimisen arvioinnit ovat myös osa sitä polkua, jossa oppilas halutessaan voi jatkaa opintojaan ja siirtyä laajan oppimäärän opintoihin.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksesta tulee todistuksen nimen lisäksi ilmetä:

- tiedot koulutuksen järjestäjästä (Joensuun kaupunki)

- taiteen perusopetusta antavan oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat yleisen oppimäärän yhteiset ja teemaopinnot sisältäen kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- jos kaupunki taiteen perusopetuksen järjestäjänä hankkii taiteen perusopetusta yhdistykseltä tai joltakin muulta organisaatiolta, tulee todistukseen merkitä päivämäärä, jolloin kaupunki koulutuksen järjestäjänä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman
- merkintä, jonka mukaan koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman (2017) perusteiden mukaisesti

Lisäksi päättötodistus voi sisältää liitteitä, esimerkiksi aikaisempia todistuksia, joiden perusteella oppilas on saanut hyväksilukuja aikaisemmista opinnoistaan.

2.1.2 Osallistumistodistus

Osallistumistodistuksen oppilas saa, kun hän syystä tai toisesta lopettaa opinnot ennen kuin yleisen oppimäärän mukaiset opinnot tulevat täyteen. Osallistumistodistuksessa on kirjattuna oppilaan opetuksessa olleet vuodet, suoritettujen opintokokonaisuuksien nimet ja laajuudet. Todistukseen tulee lisäksi liitteenä vuosittaiset arvioinnit.

2.2 Osaamisen tunnustaminen ja hyväksilukeminen

Annettavan opetuksen tulee mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltyjen taiteenalan oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen saavuttaminen. Yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta järjestettäessä on pyrittävä joustavuuteen niin, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon. Hyväksiluku tehdään myös oppilaan siirtyessä yleisestä oppimäärästä laajaan oppimäärään.

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin *hyväksiluettavan* opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Opintojen vastaavuuksien arvioinnin tekee suunnittelijaopettaja annettujen selvitysten ja todistusten pohjalta. Näyttöön perustuvan osaamisen tunnustamisen tekee suunnittelijaopettaja yhdessä oppilaan opettajan kanssa, ja oppilaan kanssa käydään positiivisen pedagogiikan mukainen oppimiskeskustelu. Oppilaitoksen rehtori myöntää hyväksilukemisen ja osaamisen tunnustamisen arviointitulosten pohjalta.

2.3 Oppimäärän yksilöllistäminen ja henkilökohtainen opetussuunnitelma

Oppimäärää voidaan tarvittaessa yksilöllistää vastaamaan oppilaan opiskelu- ja oppimisedellytyksiä. Yksilöllistäminen voi olla esimerkiksi tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien tai arviointimenettelyn muokkaamista oppilasta parhaiten tukevaksi. Opintojen yksilöllistäminen tehdään aina siten, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan käsin.

Henkilökohtaisen opetussuunnitelman tarkoituksena on tukea oppilasta kehittämään taitojaan ja osaamistaan omista lähtökohdistaan. Oppilaan oppimäärä voidaan yksilöllistää laatimalla henkilökohtainen opetussuunnitelma yhteistyössä Joensuun seudun kansalaisopiston taiteenalan suunnittelijaopettajan sekä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Henkilökohtaisen opetussuunnitelman tavoitteet ja aikataulu sovitaan yhdessä.

2.4 Arvioinnin oikaisu

Arvioinnin oikaisemisessa noudatetaan valtakunnallisia ohjeita, jotka on määritelty asetuksessa taiteen perusopetuksesta 6.11.1998/813. Arvioinnin oikaisua haetaan kirjallisesti opiston rehtorilta viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun tieto arvioinnista on annettu.

3 TEATTERITAIDE

Luonteeltaan teatteritaide on haarautuva taiteenala, joka sisältää eri taiteenlajeja ja taiteenaloja. Teatteritaidetta opiskellaan eri lähtökohtien, tekemisen tapojen ja näkökulmien kautta erilaisissa ympäristöissä. Opiskelulle on ominaista opiskelu erilaisista lähtökohdista hyödyntäen erilaisia tekemisen tapoja ja näkökulmia.

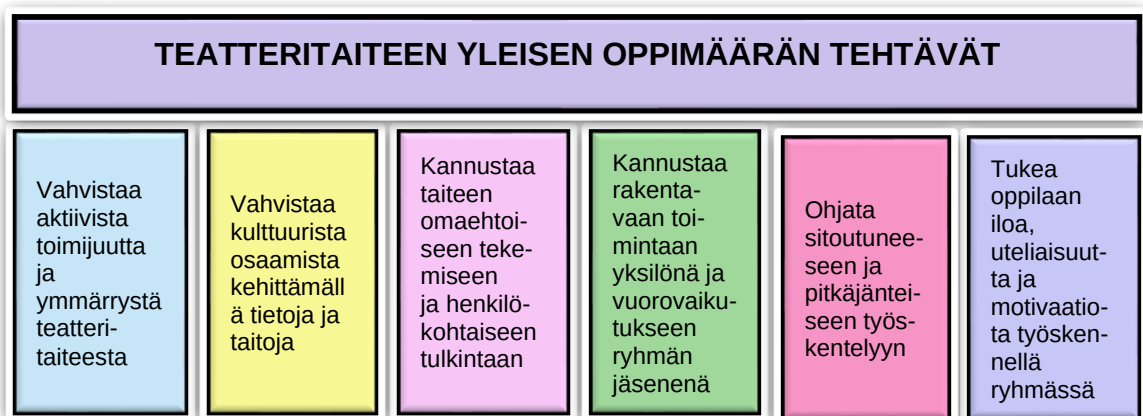
Teatteritaidetta tutkitaan esimerkiksi esiintyjyyden, näyttelijäntaiteen, käsikirjoittamisen, esitysdramaturgian, ohjaajantaiteen ja visualisoinnin näkökulmista. Opetuksessa tuetaan oppilaan iloa, uteliaisuutta ja motivaatiota opiskella ryhmässä. Oppilasta ohjataan sitoutuneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Teatteritaiteen opinnoissa tutustutaan teatterin tekemisen suuntauksiin ja käytäntöihin sekä teatteriin taidemuotona. Erilaiset harjoitus- ja esitysprosessit ovat keskeinen osa opetusta ja ohjaavat oppilasta oman ilmaisun vahvistamiseen sekä ymmärrykseen teatteritaiteesta monen taiteenlajin synteesinä. Yleisen oppimäärän opinnot luovat hyviä valmiuksia yhteiskunnalliseen osallisuuteen, muuttuvaan työelämään sekä jatko-opintoihin eri aloille.

3.1 Yleisen oppimäärän tehtävät

Taiteen perusopetuksen teatteritaiteen yleisen oppimäärän tehtävänä on vahvistaa oppilaan aktiivista toimijuutta sekä ymmärrystä teatteritaiteesta, vahvistaa oppilaan kulttuurista osaamista kehittämällä hänen tietojaan ja taitojaan, kannustaa oppilasta taiteen omaehtoiseen tekemiseen, henkilökohtaiseen tulkintaan sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja vuorovaikutukseen ryhmän jäsenenä.

Teatteritaiteen opetuksen tavoitteena on myös ohjata oppilasta sitoutuneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tukea oppilaan iloa, uteliaisuutta ja motivaatiota työskennellä ryhmässä.

Opinnoissa tutustutaan teatterin tekemisen suuntauksiin ja käytäntöihin sekä teatteriin taidemuotona. Erilaiset harjoitus- ja esitysprosessit ovat keskeinen osa opetusta ja ohjaavat oppilasta oman ilmaisun vahvistamiseen sekä ymmärrykseen teatteritaiteesta monen taiteenlajin synteesinä. Yleisen oppimäärän opinnot luovat hyviä valmiuksia yhteiskunnalliseen osallisuuteen, muuttuvaan työelämään sekä jatko-opintoihin eri aloille.

3.2 Opintojen rakenne ja laajuus

Teatteritaiteen yleisen oppimäärän laskennallinen laajuus on 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa, että oppilas saa suoritusmerkinnän opintokokonaisuudesta, kun hän on saavuttanut opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet ja suorittanut sen sisällöt.

Yleisen oppimäärän opinnot koostuvat mahdollisesta varhaisiän kasvatuksesta, yhteisistä opinnoista (300 tuntia) ja teemaopinnoista (200 tuntia).

Yhteisissä opinnoissa on kaksi opintokokonaisuutta; Teatteritaiteen perusteet 1 ja 2. Teemaopinnoissa on yksi opintokokonaisuus, Teatteritaiteen jatko-opinnot, jotka jakaantuvat kolmeen teemaan:

- teema 1: Nuorisoteatteri
- teema 2: Nuorisoteatteri
- teema 3: Kohti taiteellista prosessia.

Kaikissa opintokokonaisuuksissa opintoihin voi sisällyttää valinnaisia ja taiteidenvälisiä opintoja.

Mahdollinen varhaisiän kasvatus 4 – 6 -vuotiaille, opintojen laskennallinen laajuus on 40 – 50 tuntia/lukuvuodessa				
Yhteiset opinnot 300 tuntia				
TEATTERITAITEEN PERUSTEET 1, yhteensä 120 tuntia				
Opinto- vuosi	Lapsiteatteri			Valinnaiset/taiteiden- väliset opinnot
1	60			(20)
2	60			(20)
TEATTERITAITEEN PERUSTEET 2, yhteensä 180 tuntia				
Opinto- vuosi	Lapsiteatteri			Valinnaiset/taiteiden- väliset opinnot
3	60			(20)
4		60		(20)
5			60	(20)
Teemaopinnot 200 tuntia				
TEATTERITAITEEN JATKO-OPINNOT, yhteensä 200 tuntia				
Opinto- vuosi	TEEMA 1 Nuorisoteatteri	TEEMA 2 Nuorisoteatteri	TEEMA 3 Kohti taiteellista prosessia	Valinnaiset/taiteiden- väliset opinnot
6	80			(20)
7		80		(20)
6 - 8			(80)	
Yhteensä 500				
YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPINTOJEN PÄÄTTÖTODISTUS				

3.3 Varhaisiän teatterikasvatus

Varhaisiän teatterikasvatuksessa oppiminen tapahtuu rohkaisemalla ja innostamalla lasta ilmaisemaan itseään teatterileikin ja teatteritaiteen keinoin. Tavoitteena on antaa lapselle mahdollisuus elämyksiin ja kokemuksiin teatteria tekemällä.

Varhaisiän teatterikasvatuksessa on tärkeää vahvistaa lapsen myönteistä minäkuva, edistää ryhmässä toimimisen valmiuksia sekä laajentaa ilmaisun keinoja leikin kautta.

Joensuun seudun kansalaisopisto tarjoaa varhaisiän teatteritaiteen opintoja 4–6-vuotiaille. Opintojen laskennallinen laajuus on 40 - 50 tuntia lukuvuodessa. Varhaisiän opintoja ei lasketa yleisen oppimäärän tunteihin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt tavoitealueittain ovat:

Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot

- opitaan toimimaan ryhmässä, huomioimaan toiset ja olemaan itse aktiivinen osa ryhmää
- totuttaudutaan muiden katseisiin ja pienen yleisön edessä olemiseen
- kannustetaan uteliaisuuteen, ihmettelyyn ja kokeilunhaluun

Teatteriesitys

- kuunnellaan, kerrotaan itse satuja ja tarinoita
- tehdään omia pieniä esityksiä satujen ja tarinoiden ja omien juttujen pohjalta
- opetellaan tekemään havaintoja ympäristöstä ja itsestä ja tutkitaan havaintojen muuntamista teatteri-ilmaisulliseksi toiminnaksi

Oma taiteellinen prosessi

- lasta kannustetaan luovaan toimintaan ja uteliaisuuteen sekä kokeilemaan rohkeasti erilaisia ilmaisukeinoja
- harjoitellaan kokonaisilmaisua äänen, liikkeen ja mimiikan avulla
- saadaa myönteisiä esiintymiskokemuksia, huomataan omia vahvuuksia

Teatteritaide osana yhteiskuntaa

- tutkitaan ympäröivää maailmaa ja itseä siinä sekä tutustutaan teatterin perusteisiin roolileikkien ja teatterileikin avulla
- vahvistetaan maailmankuvaa eläytymisharjoitusten ja havainnoinnin avulla
- tutkitaan lauluja ja tarinoita sekä niiden erilaisia maailmoja

VARHAISIÄN TEATTERIKASVATUS			
Tavoitteet ja sisällöt:			
<i>Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot</i>	<i>Teatteriesitys</i>	<i>Oma taiteellinen prosessi</i>	<i>Teatteritaide osana yhteiskuntaa</i>
- opitaan toimimaan ryhmässä, huomioimaan toiset ja olemaan itse aktiivinen osa ryhmää - totuttaudutaan muiden katseisiin ja pienen yleisön edessä olemiseen - kannustetaan uteliaisuuteen, ihmettelyyn ja kokeilunhaluun	- kuunnellaan, kerrotaan itse satuja ja tarinoita - tehdään omia pieniä esityksiä satujen ja tarinoiden ja omien juttujen pohjalta - opetellaan tekemään havaintoja ympäristöstä ja itsestä ja tutkitaan havaintojen muuntamista teatteri-ilmaisulliseksi toiminnaksi	- lasta kannustetaan luovaan toimintaan ja uteliaisuuteen sekä kokeilemaan rohkeasti erilaisia ilmaisukeinoja - harjoitellaan kokonaisilmaisua äänen, liikkeen ja mimiikan avulla - saadaan myönteisiä esiintymiskokemuksia, huomataan omia vahvuuksia	- tutkitaan ympäröivää maailmaa ja itseä siinä sekä tutustutaan teatterin perusteisiin roolileikkien ja teatterileikin avulla - vahvistetaan maailmankuvaa eläytymisharjoitusten ja havainnoinnin avulla - tutkitaan lauluja ja tarinoita sekä niiden erilaisia maailmoja

3.4 Teatteritaiteen yhteiset opinnot

Taiteen perusopetuksen teatteritaiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen tavoitteena on tutustua teatterin tekemisen suuntauksiin ja käytäntöihin sekä teatteriin taidemuotona. Opintokokonaisuus koostuu eri tavoitealueita yhdistelevistä opinnoista. Yhteiset opinnot luovat valmiuksia teemaopintojen opiskeluun.

Teatteritaiteen yhteisissä opinnoissa keskustellaan ja toimitaan vuorovaikutteisesti ryhmässä sekä tutustutaan teatteritaiteeseen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien, kuten esiintyjyyden eri osa-alueiden ja esiintymistaitojen kuten puheen, fyysisen ilmaisun sekä äänenkäytön kautta. Tässä luvussa esitellään yhteisten opintojen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opintokokonaisuudet.

Opinnoissa tutustutaan erilaisiin lähdemateriaaleihin, esimerkiksi näytelmiin, runoihin, satuihin, elokuviin, mediateksteihin, kuviin, ääniin tai elämäntarinoihin sekä tuotetaan esitysten lähdemateriaaleja itse osana harjoitusprosessia. Opintojen aikana harjoitellaan palautteen antamista, vastaanottamista ja reflektion tekemistä eri tavoin.

3.4.1 Yhteisten opintojen tavoitteet ja sisältö

Teatteritaiteen yleisen oppimäärän yhteisten opintojen opetuksen tavoitteet ovat:

Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot

- Kannustaa toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä
- rohkaista vuorovaikutukseen ja kontaktiin toisten esiintyjien sekä yleisön kanssa
- ohjata harjoittelemaan esiintymistilanteissa läsnäoloa

- ohjata harjoittelemaan kokonaisvaltaista ilmaisua
- rohkaista refleктоimaan omaa työskentelyä
- ohjata havaitsemaan yhteyksiä muihin taiteen lajeihin.

Teatteriesitys

- Motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn
- ohjata omaksumaan teatterin käsitteitä sekä tutustumaan eri osa-alueisiin
- ohjata tunnistamaan esityksen harjoitusprosessin eri vaiheita.

Oma taiteellinen prosessi

- Kannustaa luovaan toimintaan ja uteliaisuuteen sekä kokeilemaan rohkeasti teatterin keinoja
- rohkaista uskomaan itseensä ja löytämään omia vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan
- innostaa asettamaan itselleen tavoitteita sekä refleктоimaan omaa työskentelyään.

Teatteritaide osana yhteiskuntaa

- Kannustaa havainnoimaan teatteria yhteiskunnallisena ilmiönä
- ohjata tutustumaan teatteriin taidemuotona
- ohjata analysoimaan kokemaansa ja näkemäänsä
- ohjata tutustumaan teatterin moninaisiin työnkuviin.

Opinnoissa on keskeistä:

Teatteritaiteeseen tutustuminen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta.

Ensimmäisinä vuosina keskitytään ilmaisun kehittämiseen ja vapauttamiseen, vuorovaikutukseen ja ryhmässä toimimiseen. Taitojen karttuessa painopiste siirtyy enemmän esitysprosesseihin, joita rakennetaan sekä ryhmälähtöisesti että lähdemateriaalin, kuten satujen ja näytelmätekstien pohjalta.

Keskustelu ja vuorovaikutteisesti ryhmässä toimiminen sekä erilaisten teatteritaitojen harjoittelu.

Opetuksessa harjoitellaan esiintyjyyden eri osa-alueita ja esiintymistaitoja, kuten puhetta, fyysistä ilmaisua ja äänenkäyttöä. Opintojen aikana harjoitellaan palauteen antamista ja vastaanottamista sekä reflektion tekemistä eri tavoin.

Esitysten lähdemateriaaleihin tutustuminen sekä materiaalien itse tuottaminen.

Tuotetaan esitysten lähdemateriaaleja itse osana harjoitusprosessia ja tutustutaan erilaisiin lähdemateriaaleihin, esimerkiksi näytelmiin, runoihin, satuihin, elokuviin, mediateksteihin, kuviin, ääniin ja elämäntarinoihin.

YHTEISET OPINNOT 300 tuntia TEATTERITAIDE			
Opetuksen tavoitteet:			
Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot	Teatteriesitys	Oma taiteellinen prosessi	Teatteritaide osana yhteiskuntaa
- Kannustaa toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä - rohkaista vuorovaikutukseen ja kontaktiin toisten esiintyjien sekä yleisön kanssa - ohjata harjoittelemaan esiintymistilanteissa läsnäoloa - ohjata harjoittelemaan kokonaisvaltaista ilmaisua - rohkaista refleктоimaan omaa työskentelyä - ohjata havaitsemaan yhteyksiä muihin taiteen lajeihin.	- Motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn - ohjata omaksumaan teatterin käsitteitä sekä tutustumaan eri osa-alueisiin - ohjata tunnistamaan esityksen harjoitusprosessin eri vaiheita.	- Kannustaa luovaan toimintaan ja uteliaisuuteen sekä kokeilemaan rohkeasti teatterin keinoja - rohkaista uskomaan itseensä ja löytämään omia vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan - innostaa asettamaan itselleen tavoitteita sekä refleктоimaan omaa työskentelyään.	- Kannustaa havainnoimaan teatteria yhteiskunnallisena ilmiönä - ohjata tutustumaan teatteriin taidemuotona - ohjata analysoimaan kokemaansa ja näkemäänsä - ohjata tutustumaan teatterin moninaisiin työkuviin.
Keskeiset sisällöt:			
Teatteritaiteeseen tutustuminen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta:	Keskustelu ja vuorovaikutteisesti ryhmässä toimiminen sekä erilaisten teatteritaitojen harjoittelu:	Esitysten lähdemateriaaleihin tutustuminen sekä materiaalien itse tuottaminen:	
- Ensimmäisinä vuosina keskitytään ilmaisun kehittämiseen ja vapauttamiseen, vuorovaikutukseen ja ryhmässä toimimiseen. - Taitojen karttuessa painopiste siirtyy enemmän esitysprosesseihin, joita rakennetaan sekä ryhmälähtöisesti että lähdemateriaalin, kuten satujen ja näytelmätekstien pohjalta.	- Opetuksessa harjoitellaan esiintyjyyden eri osa-alueita ja esiintymistaitoja, kuten puhetta, fyysistä ilmaisua ja äänenkäyttöä. - Opintojen aikana harjoitellaan palauteen antamista ja vastaanottamista sekä reflektion tekemistä eri tavoin.	- Tuotetaan esitysten lähdemateriaaleja itse osana harjoitusprosessia ja tutustutaan erilaisiin lähdemateriaaleihin, esimerkiksi näytelmiin, runoihin, satuihin, elokuviin, mediateksteihin, kuviin, ääniin ja elämäntarinoihin.	

3.4.2 Yhteisten opintojen opintokokonaisuudet

Yhteisten opintojen tavoitekokonaisuudet kulkevat vuosittaisissa opinnoissa rinnakkain siten, että niissä edetään joustavasti tasolta toiselle. Itse opetus jakaantuu lukuvuoden

kestäviin opintojaksoihin, jotka puolestaan muodostavat opintokokonaisuudet teatteritaiteen perusteet 1 ja 2. Yksi opintokokonaisuus muodostuu neljästä tavoitekokonaisuudesta.

<i>Teatteritaiteen yhteiset opinnot</i>	
<i>Opintokokonaisuudet:</i>	
<i>Teatteritaiteen perusteet 1</i>	<i>Teatteritaiteen perusteet 2</i>
- Yhteistyö- ja neuvottelutaitojen harjoittelu; kompromissit ja toisten ideoista innostuminen - Oman näkökulman esiintuonti ja muiden kuunteleminen ja arvostaminen - Tunneharjoitukset, improvisaatio, äänenkäytön ja liikeilmaisun harjoitukset - Lyhyiden esitysten luominen virikemateriaalin pohjalta yhdessä ryhmän kanssa - Teatteritaiteen terminologia; mm. alku, käännekohta, loppu - Tutustuminen näyttämöön tilana - Muiden esitysten katsominen, keskustelu esityksistä, teatteriesityksen rakenteen ymmärtäminen - Myönteisen ja leikkilisen teatterisuhteen rakentaminen - Tietoisten aistihavaintojen tekeminen yhdessä ryhmän kanssa - Näyttämöllä olemisen harjoittelu sekä oman ryhmän että kutsutun yleisön edessä - Oma tarinankerronta - Oman elämän ja teatteritaiteen kerronnan välisten yhtymäkohtien havaitseminen, tapahtumien tarkastelu teatterin keinoin	- Roolityön perusteiden ja kokonaisilmaisun harjoittelu - Roolityöharjoitteet, fyysisen ilmaisun harjoitteet, improvisaatio, äänenkäyttö - Kokemuksen ja nähdyn sanallistaminen ja kannustavan palautteen antaminen, ryhmän toimintaan ja tavoitteisiin sitoutuminen - Olemassa olevien satujen, tarinoiden, runojen, laulujen, kuvien, äänimaailman, näytelmien ja muun lähdemateriaalin käyttäminen työskentelyn pohjana - Pidempien esitysten luominen ryhmässä työskentelyyn sitoutuen ja prosessin vaiheita ymmärtäen - Teatterin eri muotojen ja tyyllilajien tunnistaminen ja kokeileminen - Oman työskentelyn arvioimiseen oppiminen, onnistumisten ja oman edistymisen tunnistaminen - Oman taiteellisen ilmaisun kehittyminen - Omien pienten tekstien ja kohtauksien tuottaminen esityksen valmistamisprosessin yhteydessä - Ympäristön todellisuuden havainnointi, tapahtumien tarkastelu teatterin keinoin - Teatteriesitysten katsominen ja analysointi, jossa katsojan rooli on aktiivinen

3.4.2.1 Teatteritaiteen perusteet 1

Opintokokonaisuuteen kuuluu.

- Yhteistyö- ja neuvottelutaitojen harjoittelu; kompromissit ja toisten ideoista innostuminen
- Oman näkökulman esiintuonti ja muiden kuunteleminen ja arvostaminen
- Tunneharjoitukset, improvisaatio, äänenkäytön ja liikeilmaisun harjoitukset
- Lyhyiden esitysten luominen virikemateriaalin pohjalta yhdessä ryhmän kanssa
- Teatteritaiteen terminologia; mm. alku, käännekohta, loppu
- Tutustuminen näyttämöön tilana
- Muiden esitysten katsominen, keskustelu esityksistä, teatteriesityksen rakenteen ymmärtäminen
- Myönteisen ja leikkilisen teatterisuhteen rakentaminen
- Tietoisten aistihavaintojen tekeminen yhdessä ryhmän kanssa
- Näyttämöllä olemisen harjoittelu sekä oman ryhmän että kutsutun yleisön edessä
- Oma tarinankerronta

- Oman elämän ja teatteritaiteen kerronnan välisten yhtymäkohtien havaitseminen, tapahtumien tarkastelu teatterin keinoin

3.4.2.2 Teatteritaiteen perusteet 2

Opintokokonaisuuteen kuuluu:

- Roolityön perusteiden ja kokonaisilmaisun harjoittelu
- Roolityöharjoitteet, fyysisen ilmaisun harjoitteet, improvisaatio, äänenkäyttö
- Kokemuksen ja nähdyn sanallistaminen ja kannustavan palautteen antaminen, ryhmän toimintaan ja tavoitteisiin sitoutuminen
- Olemassa olevien satujen, tarinoiden, runojen, laulujen, kuvien, äänimaailman, näytelmien ja muun lähdemateriaalin käyttäminen työskentelyn pohjana
- Pidempien esitysten luominen ryhmässä työskentelyyn sitoutuen ja prosessin vaiheita ymmärtäen
- Teatterin eri muotojen ja tyyli-lajien tunnistaminen ja kokeileminen
- Oman työskentelyn arvioimiseen oppiminen, onnistumisten ja oman edistymisen tunnistaminen
- Oman taiteellisen ilmaisun kehittyminen
- Omien pienten tekstien ja kohtauksien tuottaminen esityksen valmistamisprosessin yhteydessä
- Ympäröivän todellisuuden havainnointi, tapahtumien tarkastelu teatterin keinoin
- Teatteriesitysten katsominen ja analysointi, jossa katsojan rooli on aktiivinen

3.5 Teatteritaiteen teemaopinnot

Teemaopinnoissa tutustutaan teatteritaiteeseen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta. Opinnoissa harjoitellaan erilaisia teatteritaitoja, keskustellaan, analysoidaan ja toimitaan vuorovaikutteisesti ryhmässä sekä tutustutaan erilaisiin esitysten lähdemateriaaleihin ja tuotetaan niitä itse. Opintojen aikana harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista sekä reflektion tekemistä eri tavoin.

Opinnot koostuvat eri tavoitealueita yhdistelevistä opintokokonaisuuksista. Teemaopintojen laskennallinen laajuus on 200 tuntia ja osa teemaopinnoista on valinnaisia opintoja. Teemaopintoihin voi sisältyä muun muassa esitysprojekteja tai taiteidenvälisiä opintojaksoja, joiden pituus, vuosittainen toteutuminen ja taidelajien yhdistelmät vaihtelevat kulloistenkin yhteistoimintamallien mukaan. Esitystoiminta on olennainen osa teemaopintoja.

3.5.1 Teemaopintojen tavoitteet ja sisältö

Teatteritaiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen tavoitteena on monipuolistaa oppilaan ilmaisullisia keinoja sekä ymmärrystä teatteritaiteesta. Oppilas saa omakohtaisia kokemuksia esitysprosesseista sekä toimimisesta työryhmän jäsenenä.

Teemaopinnoissa opetuksen tavoitteet ovat tavoitealueittain:

Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot

- Kannustaa toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä

- rohkaista vuorovaikutukseen ja kontaktiin toisten esiintyjien ja yleisön kanssa
- ohjata ymmärtämään läsnäolon merkitys esiintymistilanteissa
- ohjata kehittämään kokonaisvaltaista ilmaisua
- rohkaista refleктоimaan omaa ja toisten työskentelyä.

Teatteriesitys

- Motivoida ja sitouttaa pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn
- ohjata omaksumaan teatterin käsitteitä sekä tutustumaan jonkin osa-alueen käsitteisiin (esim. näyttelijän työn)
- ohjata tutustumaan teatteriesityksen eri muotoihin
- ohjata tutustumaan näytelmäkirjallisuuteen sekä harjoittelemaan näyttelemien lukemista.

Oma taiteellinen prosessi

- Ohjata havainnoimaan itseään sekä ympärillä olevaa todellisuutta ja ilmiöitä
- rohkaista löytämään omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä ilmaisemaan itseään
- innostaa asettamaan itselleen tavoitteita sekä refleктоimaan omaa työskentelyään.

Teatteritaide osana yhteiskuntaa

- Kannustaa havainnoimaan teatteria sekä teatteritaidetta yhteiskunnallisena ilmiönä sekä osana omaa elämää
- ohjata tutustumaan teatterin moninaisiin tehtäväkuvuihin, teatteritaitojen hyödyntämiseen työhaussa ja opiskelussa sekä eri ammateissa ja harrastamaan monipuolisesti teatteria
- ohjata tutustumaan teatteriin, sen sovelluksiin taidemuotona sekä löytämään yhteyksiä muihin taiteisiin
- ohjata analysoimaan näkemäänsä ja kokemaansa

Keskeisinä sisältöinä opinnoissa ovat

- Teatteritaiteeseen tutustuminen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta
- Keskustelu, analysointi ja vuorovaikutteisesti ryhmässä toimiminen sekä erilaisten teatteritaitojen harjoitteleminen
- Esitysten lähdemateriaaleihin tutustuminen sekä materiaalien itse tuottaminen

Seuraavassa taulukossa esitellään teatteritaiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt:

TEEMAOPINNOT 200 tuntia TEATTERITAIDE			
<i>Opetuksen tavoitteet:</i>			
<i>Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot</i>	<i>Teatteriesitys</i>	<i>Oma taiteellinen prosessi</i>	<i>Teatteritaide osana yhteiskuntaa</i>
- Kannustaa toimimaan vastuullisena ryhmän jäsenenä - rohkaista vuorovaikutukseen ja kontaktiin toisten esiintyjien ja yleisön kanssa - ohjata ymmärtämään läsnäolon merkitys esiintymistilanteissa - ohjata kehittämään kokonaisvaltaista ilmaisua - rohkaista refleктоimaan omaa ja toisten työskentelyä.	- Motivoida ja sitouttaa pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn - ohjata omaksumaan teatterin käsitteitä sekä tutustumaan jonkin osa-alueen käsitteisiin (esim. näyttelijän työn) - ohjata tutustumaan teatteriesityksen eri muotoihin - ohjata tutustumaan näytelmäkirjallisuuteen sekä harjoittelemaan näyttelemien lukemista.	- Ohjata havainnoimaan itseään sekä ympärillä olevaa todellisuutta ja ilmiöitä - rohkaista löytämään omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä ilmaisemaan itseään - innostaa asettamaan itselleen tavoitteita sekä refleктоimaan omaa työskentelyään.	- Kannustaa havainnoimaan teatteria sekä teatteritaidetta yhteiskunnallisena ilmiönä sekä osana omaa elämää - ohjata tutustumaan teatterin moninaisiin tehtävänkuvuihin, teatteritaitojen hyödyntämiseen työhaussa ja opiskelussa sekä eri ammattiteissa ja harrastamaan monipuolisesti teatteria - ohjata tutustumaan teatteriin, sen sovelluksiin taidemuotona sekä löytämään yhteyksiä muihin taiteisiin - ohjata analysoimaan näkemäänsä ja kokemaansa.
<i>Keskeiset sisällöt:</i>			
<i>Teatteritaiteeseen tutustuminen erilaisten harjoitteiden ja esitystentekoprosessien kautta</i>	<i>Keskustelu, analysointi ja vuorovaikutteisesti ryhmässä toimiminen sekä erilaisten teatteritaitojen harjoitteleminen</i>	<i>Esitysten lähdemateriaaleihin tutustuminen sekä materiaalien itse tuottaminen</i>	

3.5.2 Teemaopintojen opintokokonaisuudet

Teemaopintojen opetus jakaantuu kahteen opintokokonaisuuteen, 120 tunnin laajuiseen ”Teatteritaiteen jatko-opinnot”-kokonaisuuteen sekä 80 tunnin laajuiseen ”Kohti taiteellista prosessia” – kokonaisuuteen. Nämä kokonaisuudet opiskellaan nuorisoteatterissa. Edellä mainitut tavoitekokonaisuudet kulkevat vuosittaisissa opinnoissa rinnakkain siten, että niissä edetään joustavasti tasolta toiselle.

Teemaopintojen ensimmäisen opintokokonaisuuden sisällöt jakautuvat 2–3 vuoden ajalle. Toisen opintokokonaisuuden sisällöt jakaantuvat pääsääntöisesti useaan pienempään kokonaisuuteen vuosittain toteutettavien produktioiden puitteissa. Tähän kokonaisuuteen

voi liittää myös yhteisten opintojen aikana suoritettuja vapaavalintaisia kursseja, esimerkiksi kesätyöpajoja ja taiteidenvälisiä projekteja.

Opintokokonaisuuksien sisällöt on esitetty seuraavissa luvuissa ja seuraavassa taulukossa.

Teatteritaiteen yleisen oppimäärän teemaopintojen opintokokonaisuudet:	
Teatteritaiteen jatko-opinnot: Nuorisoteatteri	Kohti taiteellista prosessia: Nuorisoteatteri, valinnaiset ja taiteiden väliset opinnot
Dramaturgia ja teatteritraditio: - Tekstien lukeminen, analysointi ryhmässä - Omien pienten tekstien tuottaminen esitystä varten - Dramaturgian avainkäsitteiden ja mahdollisuuksien ymmärtäminen - Teatterin eri muotojen ja tyyllilajien hahmottaminen Esitysprosessin eri muodot - Erilaisten esitysten toteuttaminen yhdessä ryhmän kanssa - Tekstistä esitykseksi: rakennetaan esitys valmiin näytelmätekstin pohjalta - Ideasta esitykseksi: rakennetaan esitys devising-tekniikkaa monipuolisesti hyödyntäen - Oma roolityö ja roolianalyysi Teatterin monitaiteisuuden ymmärtäminen: - Lavastuksen teatterivalon ja äänen, puvustuksen merkitys osana kokonaisuutta, osallistuminen em. suunnitteluun ja toteutukseen Näyttelijäntöön taide: - Omien vahvuuksien ja kehittämisalueiden tunnistaminen, tavoitteiden asettaminen, oman työskentelyn realistinen arviointi - kontakti ja läsnäolo näyttämöllä suhteessa kanssannäyttelijään ja yleisöön Oma keho ilmaisun välineenä: improvisaatio, puheilmaisuus, musiikkiteatterin elementit, fyysinen ilmaisuus Keskustelu, analysointi ja vuorovaikutteisesti ryhmässä toimiminen: vastuun ottaminen omasta toiminnasta ryhmän jäsenenä ja suhteessa ryhmään kannustava ja rakentava palaute, palautteen vastaanottaminen	Teatteriproduktion osa-alueet (40–80 tuntia) - Ison esityskokonaisuuden osien työstäminen ohjatusti sekä osa-alueiden vastuiden jako ryhmälle - Mm. ääni- ja valosuunnittelun perusteet, skenografian perusteet ja käytännön työskentely - Dramaturginen työskentely Taiteidenväliset produktiot (20–60 tuntia) - Tutustutaan eri taiteenlajien ominaispiirteisiin ja mahdollisuuksiin yhteisen produktion toteuttamisen kautta, tutkitaan taiteidenvälisiä yhteyksiä, laajennetaan omaa ilmaisua Valinnaiset kurssit, vaihtelevat vuosittain (20–80 tuntia) - Esim. improvisaatio, naamionäyttelemineen, näyttämön erityistekniikat, musiikkiteatteri

3.5.2.1 Teatteritaiteen jatko-opinnot

Dramaturgia ja teatteritraditio:

- Tekstien lukeminen, analysointi ryhmässä
- Omien pienten tekstien tuottaminen esitystä varten
- Dramaturgian avainkäsitteiden ja mahdollisuuksien ymmärtäminen
- Teatterin eri muotojen ja tyyllilajien hahmottaminen

Esitysprosessin eri muodot

- Erilaisten esitysten toteuttaminen yhdessä ryhmän kanssa
- Tekstistä esitykseksi: rakennetaan esitys valmiin näytelmätekstin pohjalta
- Ideasta esitykseksi: rakennetaan esitys devising-tekniikkaa monipuolisesti hyödyntäen
- Oma roolityö ja roolianalyysi

Teatterin monitaiteisuuden ymmärtäminen:

- Lavastuksen teatterivalon ja äänen, puvustuksen merkitys osana kokonaisuutta, osallistuminen em. suunnitteluun ja toteutukseen

Näyttelijäntyön taide:

- Omien vahvuuksien ja kehittämisalueiden tunnistaminen, tavoitteiden asettaminen, oman työskentelyn realistinen arviointi
- kontakti ja läsnäolo näyttämöllä suhteessa kanssänäyttelijään ja yleisöön

Oma keho ilmaisun välineenä:

- improvisaatio, puheilmaisu, musiikkiteatterin elementit, fyysinen ilmaisu

Keskustelu, analysointi ja vuorovaikutteisesti ryhmässä toimiminen:

- vastuun ottaminen omasta toiminnasta ryhmän jäsenenä ja suhteessa ryhmään
- kannustava ja rakentava palaute, palautteen vastaanottaminen

3.5.2.2 *Kohti taiteellista prosessia*

Teatteriproduktion osa-alueet (40–80 tuntia)

- Ison esityskokonaisuuden osien työstäminen ohjatusti sekä osa-alueiden vastuiden jako ryhmälle
- Mm. ääni- ja valosuunnittelun perusteet, scenografian perusteet ja käytännön työskentely
- Dramaturginen työskentely

Taiteidenväliset produktiot (20–60 tuntia)

- Tutustutaan eri taiteenlajien ominaispiirteisiin ja mahdollisuuksiin yhteisen produktion toteuttamisen kautta, tutkitaan taiteidenvälisiä yhteyksiä, laajennetaan omaa ilmaisua

Valinnaiset kurssit, vaihtelevat vuosittain (20–80 tuntia)

- Esim. improvisaatio, naamionäyttelemine, näyttämön erityistekniikat, musiikkiteatteri

3.6 Aikuisten teatteritaiteen opetus

Aikuisten teatteritaiteen opetuksessa noudatetaan teatteritaiteen yleisen oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opintokokonaisuuden keskiössä on näyttelijäntyö ja teatteriesityksen valmistaminen. Opetuksessa painotetaan käytäntöä, toiminnallisuutta sekä itseohjautuvuutta.

Opetus soveltuu kaikille teatteriharrastuksesta kiinnostuneille tai teatterialalle aikoville. Opinnot kestävät kolmesta neljään vuotta. Kunkin opiskelijan kanssa laaditaan HOPS, jonka painotuksista riippuen määräytyy myös opintojen kokonaiskesto.

Ensimmäisen ja toisen vuoden aikana tutustutaan teatterin eri osa-alueisiin. Toisen ja kolmannen lukuvuoden aikana painotus siirtyy esityksen valmistamiseen. Opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet vaikuttavat opintokokonaisuuden opintosisältöön.

Opetuksen tavoitteet ovat:

- kehittää oppilaan omaa ilmaisua ja teatteritaiteen ymmärrystä
- ohjata opiskelijaa työskentelemään luovasti niin itsenäisesti kuin taiteellisen työryhmän jäsenenäkin
- laajentaa oppilaan teatterityön käsitteiden ymmärrystä
- laajentaa työhön liittyvien toimintojen ja käytäntöjen ymmärrystä ja hallintaa
- laajentaa käsitystä esittävän taiteen monimuotoisuudesta nykyisin
- ohjata oppilasta ymmärtämään teatteritaiteen luomisprosessia
- rohkaista opiskelijaa soveltamaan teatteriosaamista elämän eri alueilla
- innostaa oppilasta asettamaan itselleen tavoitteita ja rohkaista refleктоimaan omaa työskentelyään
- ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä muihin taiteenlajeihin

Aikuisten opinnoissa ensimmäisenä ja toisena lukuvuonna opetus painottuu teatterin perusteisiin: näyttelijäntyöhön, improvisaatioon, äänenkäyttöön ja teatteriliikuntaan. Opinnoissa syvennetään näyttelijäntyön opintoja sekä tutustutaan muun muassa dramaturgiaan, ohjaajan työhön ja musiikkiteatteriin. Opinnot koostuvat yhteisistä ja valinnaisista opinnoista.

Toisena/kolmantena/neljäntenä opiskeluvuotena käynnistetään yleisöesityksenä valmistettavan päättötyön suunnittelu ja jatketaan näyttelijäntyöhön syventymistä. Opintoihin kuuluu lisäksi teatterihistorian, lavastuksen sekä valo- ja äänisuunnittelun opinnot, jotka toteutetaan viikonloppukursseina. Näyttelijäntyön opintoja syvennetään esimerkiksi naamioteatterissa tai klovneriassa. Valinnaisina opintoina opiskelija voi perehtyä esimerkiksi nukketeatteriin, improvisaatioteatteriin tai tarinateatteriin.

Seuraavassa taulukossa on esitetty opintojen tavoitteet ja sisältö:

AIKUISTEN TEATTERITAITEEN OPETUS yleisen oppimäärän mukaan Tavoitteet ja sisällöt	
Tavoitteet: - kehittää omaa ilmaisua ja teatteritaiteen ymmärrystä - ohjata opiskelijaa työskentelemään luovasti niin itsenäisesti kuin taiteellisen työryhmän jäsenenäkin - laajentaa teatterityön käsitteiden ymmärrystä - laajentaa työhön liittyvien toimintojen ja käytäntöjen ymmärrystä ja hallintaa - laajentaa käsitystä esittävän taiteen monimuotoisuudesta nykyisin - ohjata ymmärtämään teatteritaiteen luomisprosessia - rohkaista opiskelijaa soveltamaan teatteriosaamista elämän eri alueilla - innostaa asettamaan itselleen tavoitteita ja rohkaista reflektoimaan omaa työskentelyään - ohjata havaitsemaan yhteyksiä muihin taiteenlajeihin	
1 ja 2 vuosi	(2) 3 ja 4 vuosi
Teatterin perusteet Sisällöt: - näyttelijäntyöhön, improvisaatioon äänenkäyttöön ja teatteriliikuntaan tutustuminen - näyttelijäntyön opintoihin syventyminen - dramaturgiaan ja musiikkiteatteriin tutustuminen - opinnot koostuvat sekä yhteisistä että valinnaisista opinnoista	Päätötyön suunnittelu ja syventyminen näyttelijäntyöhön Sisällöt: - teatterihistorian, lavastuksen, valo- ja äänisuunnittelun opinnot - näyttelijäntyöhön erityisopinnot: naamioteatteri, klovneria jne. - valinnaisina opintoina opiskelija voi perehtyä esimerkiksi nukketheateriin, improvisaatioteatteriin tai tarinateatteriin

3.7 Työtavat ja oppimisympäristö

Teatteritaiteen opiskelu tapahtuu opetusta palvelevissa oppimisympäristöissä. Opetus tapahtuu ryhmässä ja siinä korostuvat ryhmätyö- ja vuorovaikutustaidot. Teatteritaidetta opiskellaan kokeilemalla ja harjoittelemalla.

Sitoutuminen ja sitouttaminen sekä motivointi tunteilla käymiseen ovat tärkeitä. Oppilasta ohjataan vastuulliseen työskentelyyn omassa toiminnassaan ja ryhmän yhteisissä tavoitteissa. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset keholliset kokemukset. Keskeistä on oppilaan oman ilmaisu- ja havaintokyvyn harjoittaminen.

Työtavat valitaan oppilaita palveleviksi siten, että ne tukevat oppilaan kykyä ymmärtää omaa oppimistaan ja kehollisuuttaan, reflektoida oppimiaan taitoja ja kehittää niitä edelleen omassa taiteellisessa työskentelyssään. Työtavoissa korostuu oppilaan kehityksen jatkuva seuranta säännöllisen palautteen antamisen ja saamisen muodossa.

3.7.1 Oppilaaksi ottamisen periaatteet

Teatteritaiteen perusopetukseen oppilaat otetaan Joensuun seudun kansalaisopiston toiminta-alueella ilmoittautumisjärjestyksessä. Aikaisemmin opiskelleilla on etusija

opiskelupaikan saamisessa. Vajaat oppilaspaikat täytetään uusilla oppilailla. Ryhmän minimikoko on Joensuun kantakaupungissa ja Kontiolahdella kahdeksan (8) oppilasta, muualla opiston toiminta-alueella kuusi (6) oppilasta. Maksimiryhmäkoko on 12 oppilasta. Oppilaaksi ottamisesta päättää suunnittelijaopettaja.

3.7.2 Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Oppilaan oppimista tuetaan riittävällä ja jatkuvalla huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä palautteen ja sitä kautta toiminnan kehittämisen sekä oppilaille jaettavien tiedotteiden muodossa. Kevään esityksperiodin yhteydessä kerätään palautetta kaudesta ja jaetaan informaatiota seuraavasta lukuvuodesta. Opettajat jakavat myös ryhmäkohtaisia, esim. esityskäytäntöihin liittyviä tiedotteita koteihin ja toimivat avoimessa vuorovaikutuksessa kotien kanssa.

Taiteiden välistä yhteistyötä muiden taiteen perusopetuksen toimijoiden kanssa pyritään toteuttamaan yhteistoiminnallisten hankkeiden kautta. Lisäksi jokakeväiset Lasten ja nuorten esittävän taiteen festarit kokoavat samoille viikoille lapsi- ja nuorisoteattereiden esityksiä, mahdollistavat eri ryhmien opiskelijoiden kohtaamisen sekä esimerkiksi yhteiset työpajat.

Toiminnan kokonaisvaltainen kehittämisen ytimessä on myös opettajien osaamisen kehittäminen ja ajantasaisuuden ylläpitäminen, jolla halutaan taata yhdenvertainen oppiminen tarjoamalla laadultaan samanarvoista opetusta opetuspaikasta riippumatta. Opettajat kehittävät omaa ammatillista osaamistaan ammattia ja opetusta edistävillä koulutuksilla, jonka lisäksi opettajat siirtävät oppimansa koko työyhteisön eduksi jakamalla asiantuntijuutta sisäisesti.

3.8 Arvioinnin kohteet teatteritaiteen opetuksessa

Oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti. (Laki taiteen perusopetuksesta, 8 §.)

Teatteritaiteen opintojen arviointi on luonteeltaan havaintoihin perustuvaa. Arvioinnin tehtävänä on tukea opinnoissa edistymistä sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Arviointi on monipuolista, jatkuvaa, myönteistä sekä oppimista kannustavaa.

Arviointi koostuu erilaisista palautteen antamisen tavoista, joihin kuuluu opettajan antama henkilökohtainen palaute sekä oppilaan itse- ja vertaisarviointi. Arviointipalaute tukee oppimaan oppimisen taitojen ja itseohjautuvuuden kehittymistä, oppilaiden oman taiteellisen ajattelun ja esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä omien tavoitteiden asettamista ja edistymisen seuraamista suhteessa niihin.

Arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen ja teatteritaitojen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan. Arvioinnin ja palautteen antamisessa huomioidaan oppilaiden itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen.

Arvioinnin kohteet teatteritaiteen yleisen oppimäärän opetuksessa ovat.

- Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot

- Teatteriesitys
- Oma taiteellinen prosessi
- Teatteritaide osana yhteiskuntaa

Yhteiset opinnot

- Arviointi on havaintoihin perustuvaa
- Arvioinnilla tuetaan opinnoissa etenemistä ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä perustaitojen harjoittelua ja kehittämistä
- Arvioinnin erityinen painopiste on esiintymis- ja vuorovaikutustaidoissa sekä teatteriesityksen valmistusprosessin työstämisessä

Teemaopinnot

- Arviointi on havaintoihin perustuvaa
- Arvioinnilla tuetaan teatteritaiteen taitojen kehittymistä
- Arvioinnin erityinen painopiste on omassa taiteellisessa prosessissa sekä taitojen syventymisessä

Seuraavassa taulukossa on esitetty arvioinnin kohteet yleisen oppimäärän opetuksessa:

ARVIOINNIN KOHTEET TEATTERITAITEEN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN OPETUKSESSA			
Esiintymis- ja vuorovaikutustaidot	Teatteriesitys	Oma taiteellinen prosessi	Teatteritaide osana yhteiskuntaa
Yhteisissä opinnoissa - Arviointi on havaintoihin perustuvaa - Arvioinnilla tuetaan opinnoissa etenemistä ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä perustaitojen harjoittelua ja kehittämistä - Arvioinnin erityinen painopiste on esiintymis- ja vuorovaikutustaidoissa sekä teatteriesityksen valmistusprosessin työstämisessä		Teemaopinnoissa - Arviointi on havaintoihin perustuvaa - Arvioinnilla tuetaan teatteritaiteen taitojen kehittymistä - Arvioinnin erityinen painopiste on omassa taiteellisessa prosessissa sekä taitojen syventymisessä	

4 TAUSTAA OPETUSSUUNNITELMATYÖLLE

4.1 Taiteen perusopetus (TPO)

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille suunnattua tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää opetusta, jonka tehtävänä on tarjota oppilaalle mahdollisuuksia pitkäjänteiseen ja päämäärätietoiseen omien kiinnostusten mukaiseen eri taiteenalojen opiskeluun. Taiteen perusopetusta antavat kullekin taiteenalalle erikoistuneet oppilaitokset

ja toimijat. Opetuksen tarkoituksena on edistää oppilaan taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista. Opetus kehittää valitulle taiteen alalle ominaista osaamista antaen valmiuksia hakeutua kyseisen taiteen alan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin. Taiteen perusopetus vahvistaa oppilaan identiteetin kehittymistä, omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä kulttuurisen lukutaidon kehittymistä. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle, luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi sekä yhteistyölle muiden paikallisten, valtakunnallisten ja kansainvälisten taidekasvatusta antavien oppilaitosten kanssa.

Taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuksien kunnioitukselle. Opetuksessa edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Opetus perustuu käsitykseen, jonka mukaan jokainen ihminen on ainutlaatuinen ja arvokas sekä yksilönä että yhteisön jäsenenä. Opetus tukee ihmisenä kasvamista kehittäen luovuutta ja ajattelun taitoja. Lähtökohtana ovat kullekin taiteen alalle ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Taiteen alakohtaiset esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat oppilasta pohtimaan elämässä esiintyviä merkityksellisiä ja arvokkaita asioita.

4.2 Taiteen perusopetuksen järjestäminen

Taiteen perusopetuksen järjestämisessä huomioitavia ohjausjärjestelmän osia ovat:

- Taiteen perusopetusta koskeva laki (633/1998) ja asetus (831/1998)
- Opetushallituksen määräykset taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista: yleinen oppimäärä OPH-2069-2017 ja laaja oppimäärä OPH-2068-2017
- Koulutuksen järjestäjän hyväksymät opetussuunnitelmat kultakin taiteen alalta

Opetushallitus on päättänyt uusista taiteen perusopetuksen (TPO) sekä yleisen että laajan oppimäärän perusteista 2017. Näiden perusteiden määräyksiä noudattaen koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä opetussuunnitelma kullekin taiteen alalle, jolla se antaa opetusta.

5 TAITEEN PERUSOPETUS JA TAITEENALAKOHTAISET OPETUSSUUNNITELMAT JOENSUUSSA

5.1 Yleisen ja laajan oppimäärän taiteenalat

Taiteen perusopetusta järjestetään Joensuussa

- yleisen oppimäärän mukaan
 - kuvataiteessa
 - käsityötaiteessa
 - sanataiteessa
 - teatteritaiteessa
 - tanssitaiteessa ja

- o sirkustaiteessa
- laajan oppimäärän mukaan
 - o kuvataiteessa
 - o musiikissa ja
 - o tanssitaiteessa

YLEISEN JA LAAJAN OPPIMÄÄRÄN EROT JA YHTÄLÄISYYDET	
YLEINEN OPPIMÄÄRÄ Laajuus 500 tuntia • yhteiset opinnot 300 t: taiteenalan perustaitojen hankkiminen • teemaopinnot 200 t: yhteisissä opinnoissa hankittujen taitojen laajentaminen	LAAJA OPPIMÄÄRÄ Laajuus 1300 tuntia • perusopinnot 800 t: taiteenalan keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen • syventävät opinnot 500 t: opintomahdollisuuksien laajentaminen ja painottaminen, lopputyö • sekä perus- että syventäviin opintoihin mahdollista sisällyttää keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia • todistuksissa on sanallinen arvio oppilaan suorituksista
MOLEMMILLE YHTEISTÄ • oppitunnin laskennallinen laajuus 45 min • etenemismahdollisuus tasolta toiselle • jatkuva arviointi ja todistus • osaamisen tunnistaminen ja hyväksi lukeminen • yksilöllisten oppimistarpeiden ja valmiuksien huomioiminen • oppimäärän yksilöllistämismahdollisuus • koulutuksen järjestäjä määrittää opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laajuuden • laki (633/1998) ja asetus (813/1998) taiteen perusopetuksesta • taiteen perusopetusta voidaan järjestää myös aikuisille • mahdollisen varhaisiän kasvatuksen tavoitteet, sisällöt ja laajuus päätetään OPSISSA	

5.2 Opetussuunnitelmien laatiminen

Joensuun kaupungissa taiteen perusopetusta järjestävät Joensuun seudun kansalaisopiston ja Joensuun konservatorion lisäksi sopimussuhteisesti muut toimijat. Opetushallituksen määräyksen mukaisesti kaupunki koulutuksen järjestäjänä hyväksyy kunkin organisaation tai taiteenalan opetussuunnitelman sekä vastaa siitä, että taiteen perusopetuspalvelut järjestetään taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) mukaisesti.

Opetussuunnitelmat on laadittu Opetushallituksen määrittelemien linjausten mukaisesti yhteistyössä eri tahojen, kuten oppilaitosten opettajien ja eri taiteenalojen asiantuntijoiden kanssa.

Joensuun kaupunki koulutuksen järjestäjänä suunnittelee opetuksen tarjonnan ja päättää opetuksen määrästä siten, että opetussuunnitelmien mukaiset opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa sekä seuraa opetussuunnitelmien toteutumista ja kehittymistä kullakin taiteen alalla, arvioi koulutusta ja osallistuu toimintansa ulkopuoliseen arviointiin (Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998) 7 § (muutettu lailla 1301/2013)).

Opetussuunnitelmatyön yhteydessä Joensuun kaupunki opetuksen järjestäjänä velvoittaa taiteen perusopetusta antavat organisaatiot laatimaan yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6:2 §:n mukaisen yhdenvertaisuussuunnitelman, joka sisältää tiedot tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Lisäksi Joensuun kaupunki velvoittaa laatimaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014 5 a §) määrittelemän oppilaitoskohtaisen tasa-arvosuunnitelman. Joensuun kaupunki opetuksen järjestäjänä suosittelee oppilaitoksia tasa-arvosuunnitelman vuosittaiseen tarkasteluun, mutta samalla velvoittaa oppilaitoksia suunnitelman päivittämiseen vähintään kolmen vuoden välein. Tasa-arvosuunnitelma on laadittava yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa.

5.2.1 Opetussuunnitelmat 2018

Joensuun kaupungin taiteen perusopetusta antavat toimijat laativat uudet opetussuunnitelmat järjestämiltään taiteenaloilta ja ottivat ne käyttöön 1.8.2018 hyvinvointilautakunnan sivistys- ja vapaa-aikajaoston hyväksynnällä. Ennen 1.8.2018 opintonsa aloittaneilla oli oikeus suorittaa opintoja vanhan, vuoden 2002/2005 opetussuunnitelman perusteisiin pohjaavan opetussuunnitelman mukaisesti. Siirtymäajan loputtua 31.7.2021 kaikki oppilaat opiskelevat vuoden 2018 opetussuunnitelman ja sen päivityksen mukaisesti. Aikaisemmat opinnot on mahdollista saada hyväksiluettua.

Opetussuunnitelmien laatimisesta 2018 vastasi opetussuunnitelmakoordinaattori yhdessä ohjausryhmän kanssa.

Ohjausryhmä:

- OPS-koordinaattori Jertta Harinen
- Joensuun seudun kansalaisopiston rehtori Tero Väänänen
- Joensuun kaupungin kulttuurijohtaja Rebekka Pilppula
- Joensuun kaupungin kulttuurisihteeri Sari Suvanto
- Joensuun konservatorion va. rehtori Otto Korhonen
- Joensuun konservatorion vs. apulaisrehtori Anneli Hynninen

Opettajilla, oppilailla sekä heidän huoltajillaan oli mahdollisuus osallistua opetussuunnitelmien laatimiseen vastaamalla TPO-uudistuksesta laadittuun kyselyyn. Kyselystä saadut vastaukset huomioitiin suunnitelmia laadittaessa. Opetussuunnitelmia laadittaessa järjestettiin useita kaikkia taiteen perusopetusta järjestäviä toimijoita kokoavia keskusteluita ja työpajatapaamisia sekä osallistuttiin muun muassa TPO-liiton järjestämiin Luotsit-hankkeen tapaamisiin ja Kansalaisopistojen liiton (KOL) sekä Opetushallituksen (OPH) järjestämiin valtakunnallisiin koulutuksiin. Joensuun kaupunki toimi yhtenä koordinoijana valtakunnallisen mediataiteen yhteistyöryhmän kokoonpanon toteuttamisessa.

5.2.2 Opetussuunnitelmien päivittäminen 2021

Opetussuunnitelman laatiminen on jatkuva prosessi ja opetussuunnitelmia päivitetään tarpeen mukaan. Siirtymäajan päättymisen oli luonteva ajankohta ensimmäiselle päivitykselle. Joensuun kaupungin kulttuuri- ja liikuntalautakunta on hyväksynyt päivitettyt opetussuunnitelmat 22.12.2021.

Opetussuunnitelmien päivitystyö on tehty Joensuun kaupungin taiteen perusopetuksen ohjausryhmässä. Ohjausryhmän kokoonpano on vuonna 2021:

- Anneli Hynninen, Joensuun kaupunki, konservatorio
- Kati Korhonen, Taito Pohjois-Karjala ry
- Otto Korhonen, Joensuun kaupunki, konservatorio (pj.)
- Suvi Laaninen, Joensuun seudun kansalaisopisto
- Nuppu Niemi-Henry, Joensuun Tanssiopistoyhdistys ry
- Tarja Puukko, Taito Pohjois-Karjala ry
- Sari Suvanto, Joensuun kaupunki, kulttuuripalvelut (siht.)
- Elina Turpeinen, Kuopion Tanssistudio Oy
- Elina Vaaherkumpu, Joensuun seudun kansalaisopisto
- Sonja Vänskä, Joensuun seudun kansalaisopisto

J•ENSUU

Taiteen perusopetusta eri taiteenaloilla Joensuussa antavat:

JOENSUUN SEUDUN
KANSALAI SOPISTO

taito POHJOIS-KARJALA

